

РОБОЧИЙ НАРОД

ROBOTCHYJ NAROD

THE WORKING PEOPLE

ПОРЯДКОВЕ ЧИСЛО 257.

ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ СОЦІАЛ - ДЕМОКРАТІЇ В КАНАДІ.

REGULAR NUMBER 257

РІК VIII.

Ч. 8.

ПОНЕДІЛОК 10 ЛИПНЯ 1916.

WINNIPEG, MAN.

MONDAY JULY 10, 1916.

№ 8. VOL. VIII

ПОШУКУЮ
свого краана, Петра Косте-
нока з села Рогізна, пов.
Чернівці, Буковина. Хто би
про него знав, або він сам,
згодить зголосити ся на слі-
дуючу адресу:
John Mintianski
Sacred Heart College
Sudbury, Ont.

Важно!
На увагу тим, що хо-
чуть наукових книжок.
Сими днями ми на-
були дуже цікаві і нау-
кові книжки, за якими
між Українцями був
великий попит.
Коли бажаєте гарної
наукової книжки, так
сейчас замовте собі слі-
дуючі:
Про полові справи 30ц.
(Четверте видане)
Домашній Писар,
або як писати лис-
ти по англійски 75ц.
Чудові оповідання:
Рінальдо Рінальдіні 25
Діавольська справа 25
Іван Дурак (Толстол) 25
Просимо вислати
замовлення на адресу:
Ukr. Robotnyca
Knyharnia
583 SELKIRK AVE.
WINNIPEG, Man.

Phone St. John 1506.
Роздрій
Інський лікар отворив кан-
целярію у Вінніпегу в Канаді.
Лікарська лабораторія в котрій
вони після найновіших ме-
тод будь хоробу, повинен
нести листовно залучую-
чі від 2- по полудни
від 7-9 в вечер.
PAZDREY
WINNIPEG, MAN.

НАРОДНА
КАНЦЕЛЯРІЯ.
WINNIPEG, MAN.
Вироблено позички. Асску-
ртки до Європи і назад. Пересла-
дкування, предасмо і міняємо лоти,
і фарми.
Сейчас добре знаєт
EL урядовий нотар.
NYK управитель.
Шліть на адресу:
& Co. 834 Main St.
Winnipeg, Man.

МІЦІ!
на \$1000, на випадок
нещастя або смерті?
УКРАЇНСЬКОГО ЗАПОМОГОВОГО
Тов. в Канаді, Ви забезпечуєте себе і
ваших близьких від тяжкої слабості дістаєте допомогу; а
в разі смерті дістаєте помертве.
Двадцять років по \$10 на рік. По-
сидати однак є членом і має право до-
кожда особа, мущина або жінщина
свого життя.
Тому кождий Українець і Укра-
їнського ЗАПОМОГОВОГО ТОВАРИС-
твості є сила, а помагати собі взаї-
мніми силами організованім Відділу
нах. згодить писати на адресу:
Ukrainian Relief Society of Canada
EDMONTON.

Капітал потребує праці. Масове увільнене інтернованих.

З понижших двох дописів
читачі „Р. Н.” довідають ся
про увільнене т. т. Єремій-
чука та Дзвізінського з во-
єнного полону, де вони пе-
ребули поперек року, а та-
кож про викушене соток
вільних арештованих.
В „Канадійській Русині”
та „Укр. Голосі”, поміщені
в ч. ч. 27 статі „відрадні
вісті”, що Ферлей, Жереб-
ко, Петрушевич, Арсенюк і
інші консервативна нева-
жлива бранжа ходили у Він-
ніпегу на поклик до консе-
ративного головача Роджер-
са ніби ввійнутися за ареш-
тованими. Ся „проца” до
Роджерса вилулась 30-го
червня. І тепер ті рептіль-
ки рують, що їм честь за-
те, що Роджерс обіцяв ро-
зглянути справу з інтерно-
ваними.
Та нашим „добродіям” від
консерви не було чого й хо-
дити, а Роджерсови нема
вже чого розглядатись. Бо
майже усі інтерновані ви-
пущені. Випущені ще пе-
ред 30-го червня.

В Канаді забракло робіт-
ника і тому їх випустили.
Бог капіталу жадає робіт-
ників, бо з Канади випаку-
вали сотки тисяч хлопців на
війну, а тут почав ся бізне-
совий рух.
Жадане уживаня інтер-
нованих при роботах дру-
гувалася в англійській пре-
сі вже від весни. Хоч би ось
перед нами телеграма з От-
тави маркована днем 29 мая
„Через потребу робітни-
ка в копальнях вугля та в
пальпернях Нової Шкоції,
Альберти та Бр. Колумбії
було порішено випустити
приблизно 1000 інтернова-
них. Се є люде інтерновані
в початку війни більше на
рахунок що вони були без-
робітні, і т. д.

Масове увільнене украї-
нських інтернованих поча-
лось уже від двох місяців і
то сотками людей нараз. А
пан посел Ферлей аж тепер
нагадав про арештованих. У
змі він уважав що він не
такий посол як інші; на-
віть не зайшов до кемпі
інтернованих у Брендоні,
хоч був у тім місті кілька
разів. Є підозріне, що та де-
пуція не ходила в справі
інтернованих, а водила д.
Жеребка на показ Роджер-
сови, аби він боронив його
від закидів „Фрі-Прес” та в
справах консервативної
партії. А коли й упінулясь
повечас за інтернованими,

то була бічна річ. І нема чо-
го „Кан. Рус.” та „Укр.
Гол.” себе дуже вихвалати,
бо то тільки гречна каша
сама себе хвалить.

**Тов. М. Єремійчук
на волю.**
Два 30 червня 1916.
Дорогі Товариші!
Ділюсь з Вами вісткою,
що вчера пополудне (29 і 6)
військові власта увільнили
з кемпі невольників в Брен-
доні, та за мою згодою ви-
слали мене до роботи при
колді С. Р. Ру. в Haw Lake,
Ont. Платня по \$2.00 денно,
за харч обтягнуть \$4.50 ти-
жнево. — Нас прихало тут
80 невольників, які разом зі
мною вістали увільнені. До
стадії в Брендоні нас ви-
проводила військова варта
під байонетами, а з Брендо-
ну аж до Haw Lake, ми вже
іхали як вольні. У Вінніпегу
потяг дуже мало чекав,
так що трудно було побачи-
тись з ким у Вінніпегу. Все
невільники що були вчера
увільнені, мусяи підписа-
ти згоду, що до скінчення
війни не онустять Канади
без дозволу канад. правит.,
та нічим не будуть помагати
ворожим державам Вели-
кої Британії.

Тут, претарна околиця,
озеро за озером, скалисті
гори і не дуже великий ліс.
Яка праця і їда буде, побачи-
мо пізніше, бо до
роботи ще не брались, та і
їсти ще не було що: Роботи
тут буде доки не замерзне
земля, дальше ні. Однак є
можливість покинути робо-
ту і скорше, коли має на те
прачини. До тепер вислали
до сеї роботи в нашої кем-
пі 140 людей. Пятдесят
вийхало на 24. червня до
Gilbert, Ont. via Vermilion,
а других 80 вийхали на 29
до Haw Lake, Ont.
Отсе що я міг коротко
сказати про себе і других
невільників.

М. Єремійчук.
**Рух в Летбридж
відновлюєт ся.**
Тов. ДЗВІЗІНСЬКИЙ
НИ ВОЛИ.
Дорогі Товариші!
З сям лясом поділюсь з
Вами вісткою, що нам вда-
лось відновити відділ на
Колгорет. Також є тут тов.
Дзвізінський, який вістав
випущений з кемпі Морі-
сей, де був інтернований.
Я хочу привгадати Вам, чи
ми не могли взяти Єремій-
чука сюди до роботи? Се
ми можемо тут постарати
ся; а як можете його там
до себе вибрати, то ще ліп-
ше для него, бо ми думає-
мо, що тут він може діста-

ти ліпшу роботу трохи піз-
ніше, а поки що мусяи би
приняти якубудь, а пізній-
ше міг би піти куди самий
захотів би. Тож напишіть,
если ви робите заходи там,
то хай ми не робимо тут.
Дальше, що до голосованя,
то наші товариші в Кол-
горет не брали в нім участі
бо не можливо всего нарав
вимагати від товаришів. А
в Летбридж голосували і
зложили по два доларя на
пресовий фонд і на перед-
плату. Також гадва є щоби
відновити відділ на Даймонд
Ситі і Гардвил, де якось ду-
же затягло.

Ю. Варостив.
**Тов. Дробей на
волі.**
Тов. Я. Ю. Дробей, був-
ший секретар запіньського
відділу, котрий був інтер-
нований мілтарними влас-
тями і сидів 18 місяців в не-
волі в Спїріт Лейк, Ont.,
вістав вже випущений на
волю і перебуває тепер в
Сїдней, Н. С. Товаришів і
знайомих просить писати
на адресу:
J. Drobey, D. I. Steel Co.
Emp. Office, Sydney, N. S.

**Справи Східного
Агітаційного
Округа.**
Східним відділам відомо,
що т. І. Стефаніцький зреагі-
гнував з організатора С. О.
К. і Екзекутива в ч. 7 „Р.
Н.” звивала Схід вибрати
себе нового організатора.
Тепер на руки Екзекутиви
прийшли дві слідуючі зая-
ви:

**Отава хоче
т. С. Васкана.**
Наш відділ У. С. Д. П. в
Отаві на своїм засіданю дня
25 червня, ввав під наради
справу вибору організато-
ра до Східного Окр. Комі-
тету, і по довшій дискусії
т. Ф. Марак, вініс на орг.
Схід. Окр. Ком. т. С. Вас-
кана, теперішного орг. То-
ронтоного відділу; вне-
сок попер т. П. Вовний,
нащо увесь відділ одного-
лосно згодивсь.

Н. Водян.
**Поклик від се-
кретара С. О. К.**
Торонто, Ont.
Перечитавши в ч. 7 „Р.
Н.” справу Східного Окру-
жного Комітету, я не міг
нічого зачати пожеже т. Оге-
фаніцький зреагігнував з ор-
ганізатора, то я мусяи заче-
кати поки тої справа не рі-
шить Відділ. Тож Відділ на
мітінгу 29-го чер. рішав пе-

редати справу вибору ор-
ганізатора іще раз на відді-
ли, котрі брали участь в сій
справі, а то власне щоб не
викликати яких непорозу-
міннь. Тож східні відділи по-
винні занятася сям, і коли
мають здібного члена кот-
рий би міг взяти становище
організатора, то повинні
покласти його на канди-
дата і переголосувати, а
щоб не забрала та робота
часу за багато, повинні як
найскорше вислати вислід
які будуть, до секретара
Східного Округного Комі-
тету.

Василь Протас.
Екзекутива попрає дум-
ку секретара С.О.К. т. Про-
таса і від себе звиває усі
східні відділи узяти у-
часть у виборах нового ор-
ганізатора. Тільки Екзеку-
тива тої думки, що не тіль-
ки ті відділи, що брали у-
часть у конференції в Га-
мільтон сеї весни, але абсо-
лютно усі східні відділи
мусяи взяти участь у ви-
борам нового організатора.
Разом з тим Екзекутива
звиває східні відділи вибра-
ти від Сходу і трох членів
до Екзекутивної Ради.
Переведене голосованя
організатора і трох членів
до Екзекутивної Ради Екзе-
кутива доручає т. Протасо-
ви секретареві С. О. К. На
його руки має бути віді-
сланий вислід голосованя.
W. Protas, 13 Duchess St.
Toronto, Ont.
А. Дзюла, секр. Е. К.
Вінніпег, 7-го липня 1916.

Страйк Юнії Пекарських Робітників у Вінніпегу.

Дня 6-го липня Юнійні
Пекарські Робітники Пів-
нічного Вінніпегу (пере-
важно Українці) вийшли на
страйк жадаючи підвищеня
платні та кращих умов пра-
ці.
Коли ніхто з робітників не
схоче заступити місця страй-
карів в роботі, а також, ко-
ли мешканці Вінніпегу бу-
дуть купувати хліб пече-
ний тільки конійними пека-
рями, — то сеї страйк мо-
же скінчатись виграням
для страйкуючих протягом
кількох днів.

**Робітнича
єдність.**
Страйкарі у вінніпег-
ській гасовні програли
страйк тільки тому, що на
їхне місце пішли роботи і то
переважно українські страй-
коломи. А сям ганебним

вчинком виставили і увесь
український робучий нарід
у чорнім світлі перед цілим
світлом! „Де страйкують
туди я не їду до роботи!”
— се має бути гаслом чес-
ного робітника.

Відчити про зас- ланців на Сибіру

До Америки прибув з Си-
біру, де пробував в заслан-
ню 1 1/2 року, відомий росей-
ський журналіста і громад-
ський діяч Гр. Ф. Семешко,
бувший редактор робітни-
чої газети в Баку „Промис-
ловий Вістник”. Через 1 1/2
року свого перебуваня в
засланню д-ій Семешко зі-
брав величезні матеріали
що до характеристики су-
часного Сибіру.

27. червня д-ій Семешко
мав відчит про сучасне за-
слане в Росії — в С. Фран-
ціско. В тім відчиті д-ій Се-
мешко розвернув перед слу-
хачами яскравий образ тих
страшних подій, яких на-
віть до всього привичає-
ний росейський нарід, не
знав досі і яких не було че-
рез 35 літ істнуваня в Росії
адміністративного заслан-
ня. Всього в такому заслан-
ню на Сибіру є яких 300 ти-
сяч людей, в літах від 7 до
96 років. Трохи не вся Га-
лицина, Польща і Литва пе-
ресунена тепер до Сибіру.
Життя в Сибіру нині занад-
то погане. Д-ій Г. Семешко
виступе з своїми відчитами
в ряді міст Америки та Ка-
нади, буде і в Вінніпегу.
Його завданем познакомити
громадянство культурних
країн з тими страшними по-
діями, котрі тепер панують
в Росії.

Ів. Франко умер.

З Києва прийшла віст-
ка, що у Львові в маю с.
р. умер український поет
і політичний діяч Іван
Франко.

Де е?

Карпо Микюляк з села
Шульганівки, пов. Чортків,
Галичина. Два роки тому
перебував у Вінніпегу. До
„Робочого Народа” від його
брата Якова прийшов ляс,
котрий відослав до Мон-
треал. — Хто його знає, або
він сам, нехай зголосить ся
по лист на адресу:
John Hnyda,
Box 1051, Montreal.

Вістря.

НЕ ТРЕБА ВІЛЬШЕ ТУ-
ПИХ БРИТОВ.
Зменьшує острене, а оща-
джує бритву і пасок.

Сей прилад дає ся деко-
ли на пасок, а тоді добре ос-
трить ся бритва і утримує ся
в добрім положеню. Оден
кавалчик вистарчить на я-
ких 5 років. Ніколи не пеує
ся. Він поправає пасок і
не може ніколи шкідити
бритви. Через те, що на він
меньше острить ся, він зна-
чно продовжає доброту бри-
тви, як також тут є вклю-
чені часті небезпечні випа-
дки, які трафляють ся то-
му, що бритва є недбало
вистроена. Кожда штука
RAZOREDGE є запакована
в блишпочці з повним опи-
сом як ся його уживає. Ці-
на 10 центів з поштовою пе-
ресилкою. Спробуйте оден
кусник, а без него потім не
обійдетесь.

Пішіть на адресу:
ALVIN SALES Co.
P. O. Box 56, Dept. S.
Winnipeg, Manitoba.

„ROBOTCHYJ NAROD“ (THE WORKING PEOPLE).

The official organ of the Ukrainian Social Democratic Party, Affiliated with the S. D. Party of Canada. THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA. Published monthly by THE EXECUTIVE COMMITTEE OF THE U. S. D. P. OF CANADA. Pritchard & McGregor Winnipeg, Man. Subscription \$1.00 a year.

ЧИТАЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

„Робочий Народ“ — одиноку соц. дем. часопис для цілої Америки; вона одна дає те знанє, яке повинна мати кожда працююча, класово-свідомо людина. Хочеш знати, як здобути красший лад на світі, то читай все „Робочий Народ“.

„Робочий Народ“ коштує на рік лиш один долар, а адреса до него є:

ROBOTCHYJ NAROD Box 3658 (St. B.) Winnipeg, Man.

Свою буржуазію насамперед.

Хоч і не змістом, так зате формою, боротьба пролетаріату з буржуазією є насамперед — національною. Пролетаріат кожної країни мусить розумієти ся, насамперед упорати ся з своєю власною буржуазією. „Комуністичний Маніфест“.

Так сказали учателі соціалізму К. Маркс та Ф. Енгельс. Але межі напам американо-українським робітництвом ходять лжепророки, що проповідують ягравщось противне сему. Вони кажуть, що українська нація складає ся з самих селян та робітників, що української буржуазії ще нема, а коли й є, то український пролетаріат мусить її триматись аж доки не буде увільнена Україна. Тепер ми ніби повинні боротись тільки з чужинською буржуазією: московською, польською та англійською. А як визволимо Україну, то аж тоді вже може буде полічити ребра і своїй власній.

Першою свідомою помилкою тих любчиків є те, що на Україні нема української буржуазії. Вона є там! А з капіталістичним розвитком України росте і вираєть ся у піре.

Хто скаже що мільонер Симиренко був не буржуї? Чи барон Василько формаль? А та величезна верста дрібної і середньої буржуазії на Гетьманщині, котра тепер є головним чинником українського руху на лівоберезній Україні?

Та нам канадійським, чи степським українським робітникам мало тепер розходить ся про старокраєві рухи, бо ми в них не годні ваяти участи, і старокраєві відносини можемо обговорювати тільки теоретично. Але у нас є наша власна північно-американська українська

буржуазія, ось тут у кожного під боком! І ті проповідники любови з „власною“ буржуазією кажуть нам її не рухати. Мовляв, дає нашим салодцникам, гросернікам, шторникам, лихварям та головам від „союзів“ а дрібної та середньої буржуазії стати „великою роботою“, заможімо їх своєю кривавцею. А тоді як ми вже будемо мати кілька сот своїх українських мільонерів, тоді мож буде розпочати з ними „класову боротьбу“.

Так вчать нас „соціалістичні“ інтелігентика — поповичі, котрим треба соціалізму, як псові пятаї ноги. Ім за велику ціну треба вітримати гармонійні відносини між українським робітництвом а салодцниками, або „спільними силами“ виволозати Україну.

Ми нічого не маємо проти тих завязків української буржуазії тут в Америці. Най собі богате. Такий тепер устрій, хтось муляє бути ботатирем. Най та буржуазія помагає виволозати Україну — і се добре. Але проповідувати братерство з нею соціалістично не личить. Для пролетаріату зобрататись з буржуазією, се значить знищити себе самого.

Найкращим прикладом може бути збратанє декотрих головачів У. Ф. С. П. з Ф. У. з З. Д. та з „Народною Волею“. Що з того вийшло? В переминувшем числі „Робітника“ т. Гладкий писав, що хоч на конвенції східних відділів у Ньюарку і був запад на язики до соціалістичної праці, але по конференції усе знов завмерло. „Робітник“ хиріє; не помогло йому й те, що надрукували що редагує його Сичинський.

Коли глянемо на рух між українським робітництвом у Стейтах, то там тільки скрізь підводять голову Федерація Українців Злучених Держав. Сичинський та Цеглинський, кажучи, що вони соціалісти, працюють завзято для націоналізму. На буржуазний рух наше стейтське робітництво склало \$50.000. а його одиникий орган „Робітник“ заледво виходить раз на місяць, або як трафить ся. Українська стейтська буржуазія забичувала наших товаришів, і ті широ тягнуть її від збогачення вселяких провідисмітів на „визволі України.“ А ще гірше що за погоняча посадили такого „соловейка“, котрий єспіває українському пролетаріату: „Любімоє з власною буржуазією! Ворімоє з чужою!“

А в „Комуністичнім Маніфесті“ стоїть: „Пролетаріат кожної країни мусить розумієти ся, насамперед упорати ся з своєю власною буржуазією“.

Не англійський пролетаріат має побороти французьку буржуазію, але французський. Пролетаріат Америка має походити американську буржуазію. Американське українське робітництво, мусить сповнати свій обовязок супроти американсько-української буржуазії. Старі приказки кажуть: „Двом богам не можна служити“, „На двох конях верха не поїдеш“. Так і з українським робітництвом в Америці: або велика, могутня У. Ф. С. П., або велика Ф. У. З. Д., а тоді мізерна У. Ф. С. П. і „Робітник“ видаєть ся, як мокре горить.

Члена У. Ф. С. П. мають зрозуміти, що те що добре

для буржуазів — є смертею для соціалізму! В соціалістичних не може бути політики „хитрої дипломатії“, або „щоб в усіх бути добрим“ — Політика соціалістів має бути отверта, проста, равача, безупину і дуча наперед! Визволя Україна се має бути бічна річ, а не перша. Першою соціалістам. Надія не на сильних світа сего, але на силу революційного інтернаціонального робітництва. А кому миля „рідна“ буржуазія, тому не місце меже соціалістами. Ми ж єповним заповіт Маркса: „Насамперед упораймоє з своєю власною буржуазією!“

Кінець капіталізму неминучий.

Криза за часи крипацтва доробив ся до члена комуни, так само як міщанин під ярмом феєдального абсолютизму доріє до становища буржуа. Навпаки-ж, сучасний робітник, замість того, щоб враз з поступом промислу підніматися, спускаєть ся все нижче, нижче навіть умов існування своєї власної класи. Робітник стає влидарем і злидні розвивають ся ще швидше, ніж населенє і богатство. З цього стає видно, що буржуазія не здатна бути надалі пануючою класою і проголошувати умови свого існування за закон, що має кермувати суспільством. Вона не здатна панувати, бо невдатна забезпечити своєму невільникові навіть існування, невдатна панувати, бо вона мусіла довести його до такого становища, що сама мусить його годувати, замість того, щоб годувати ся з його. Суспільство вже не може під нею жити, тоб-то, її жите не годить ся з життям суспільства.

Найголовнішою умовою існування і панованя буржуазії є нагромадженє богатства в руках приватних осіб, утвореннє і побільшенє капіталу: а умовою існування капіталу є наємна праця. Наємна праця трамєть ся виключно на конкуренції робітників про між себе. Поступ промислу, пасивною підмогою якого є буржуазія, становить на місце відокремленности робітників завдяки конкуренції — революційне їх єднанє через асоціацію. От так розвиток промислу підкопує під ногами буржуазії навіть той самий ґрунт, на якому вона витворює продукти і їх присвоює. Вона витворює насамперед своїх власних могильників. І погнєбель так само неминуча, як і перемога пролетаріату.

„Комуністичний Маніфест“.

Соціалістичні курси у Вінніпегу.

Ми вже пару разів згадували в „Р. Н.“ про konieczну потребу систематичної освіти для членів нашої партії. Жите вставляє перед нами найріжшомант-

Володимир Шер. Що таке гроші?

Хто-ж в читачів не знає, що таке гроші?

Хто не знає їх чародійної сили, їх неавчайної „вартости“, яку в нивішній суспільности вона має. Кому є чужою жертва погоня за жовтим божем, погоня, липаючи за собою по дорозі трупи — жертви конкуренції, або вубожілі ядла пролетаріату — другого вивиску? Все те для грошей, через гроші, за гроші...

Однак помімо їх популярности дуже мало є людей котрим є знана властива функція грошей, їх походженє і ріжні їх форми в історичнім розвитку.

Що таке гроші? Український економіст Туган-Барановський предтавляє гроші „яко предмет, повнячий в господарстві даної суспільности функцію загальної міри вартости загальних знарядів виміна і правного осередка платні“.

Однак се предтавлюване грошей відносить ся до держав теперішних, а початкові гроші проставити можна тільки як міра вартости товарів

Однак предтавивши гроші в такий спосіб, ми не відновідаємо на слідувачі платаня:

- 1. длячого сею мірою є коштовні метали;
2. чи всюди і завжди вони сповняють функцію грошей?

Етнологія і історія говорять що иншого; прим. дикі народи Африки, як готентони, кафри, мурина посідають гроші в формі солі і навальнів оуїяє; в ріжних міс-

цях Судану в характері грошей виступають мушлі (кагри), або мосожний дріт.

Історія учить нас, що в Новій Гвінеї невеличкими грали ролю грошей, в Норвегії — сушені риби, в Абіссинії — сіль.

Вкраяк з кочівничою людністю ролю грошей відгравала худоба: в грецьких народних іпоемах Гомера можна знайти оцінку мідяного тринижа на 12 биків, золоті збруї на 100 биків. Латинська назва гроші — „ресипія“ походить від слова „rescio“, що значить худоба.

Важно отже, що гроші в ріжних народів в ріжнім часі ріжнородні форма.

Від чого се валежить?

Щоби відповісти на се питанє, мусимо сягати в глиб історії людства, бо, як каже Маркс: „головна трудність в аналізі грошей вістає побороюю з хвилею, коли понятням робить ся їх походженє з товариства“.

Первісне племя з природним господарством, се є витворююче все самим собою і для себе, не робить ще ніякої обміни, не знає грошей та не має пре них жадного повятя.

Лиш зі зростом людности зростають потреби племена та змушують його до віднайденя способу праці в більшою вдатностію.

Відповідає сьому поділ праці: в середній племені повьяляють ся ремісники, котрі привичаючи ся до певної означеної праці, набирають в ній вправи та збільшують оям її вдатність (в племена виступає дуже часто постать ковала, витворююче необхідні для господарства знаряди збрую).

Так само поділ праці може наступити звичай,

межи ріжними племенами на підставі богатств природних; в місцях в богатими пасовищами — чабанство, в доброму землерізьництвом.

В таких то обставинах, обставинах поділу праці і впливаючого звідси обміну, яке середство дуже улекшуюче процедуру. В який спосіб се наступає, пояснює нам такий примір, ваятий в книжці росекономіста Богданова:

Оден ремісник, що виробляв топори, потребує стріли, іде отже на торг і хоче вимінити топір на стріли.

Але дуже часто трафляє ся так, що предаючому стріли потрібно власне топора, а може трафити ся і так, що стріла цілком нема на торі.

Предаючому топір наставляють в усіх сторін непотрібні для-него товари: тут 2 ножі, там одну візцю, в третім місці два ваячі і т. д. Шож він має робити? По намислі бере візцю. Доходить він до сего менше-більше в такий спосіб: Хотий мязмаю тимчасом досить, але візцю можу в остаточнім разі перетраматити у себе доти доки не скінчать ся мені запас, а коли знайду чоловіка, котрий продає стріли, то від відласть мені її скорше за візцю, чим за топір; може також бути, що топір є йому непотрібний, а візця придасть ся кождому і взагалі всі на торі охотно беруть худобу. Обчисленє покаже ся на місці: предаючий стріли охотно уступає її за візцю.

Супроти загального великого запотребованя на худобу, привичаєно ся вимінювати за ню всякий товар на торі, коли не трафав ся той власне товар, котрого потребував купуючий. Приймаєть ся навіть звичай, щоби відразу вимінювати товар на

худобу і доперва за худобу купувати потрібні продукти. Товар — худоба стає загальним товарем, котрий всі беруть найохотнійше, котрий для всіх стає пожаданим.

Живий примір повставаня грошей подає також проф. Кшивіцький: „За часів старого побуту в школах був звичай збирати стари пера. Кожний збирив їх, а знаходили ся богачі, котрі посідали по кілька сот і навіть до тисячі старих сталевих пер, найрозмайтшого роду. Помежи предметами, належачими до школярів, були вони „товаром“ загально приймованим і пожаданим. З їх помічю мірено вартість — оцінювано всілякі инші товари шкільного ринку: булки, обравки, пилки і т. д. Іншими словами, сповняли вони роботу грошей“.

Сі приміри знаменито пояснюють повисше реченє Маркса про походженє грошей з товару.

Яеним є також для нас, чому у кочівничих народів ролю грошей відграє худоба, підчас коли рільники послуговують ся шпєнацею, рижом і т. д.

В дальшій історичнім розвитку роля грошей переходать до металів; пояснює ся се тим, що:

- 1. метал є товаром воюди необхідним бо від епохи бронзу і мідя почато робити з него господарські знаряди і зброю;
2. жаданий „товар“ дотепер служачий яко гроші не мігб ся так довго переходувати як метал;
3. метал є однородний, дає ся легко ділати на кусники малої вартости і завдяки тому може служити мірою предметів мало-вартостних;
4. первісним людям метал подобав

бітвик має б... осябичений... знати хоч по... як географію... ріку культури... номію і т. д. ціал-демокра... овноло знати... тельса Кавч... Пеханова.

Пролетарія... зумити що, в... оціалізмом, буржуазією.

обворена не т... — се її ося... зумом бур... від патика по... в себе на пр... ка. Щоб побор... оїво, робітник... осябиченим хо... вистояти суп...

Робітництво... ціальній рево... вати світлом... трафить зроби... темної худоби... вадити устрій... теперішнього... вадити люде в... перішних. Тем... тілька заведе... робітництво с... тільки на сил... буде темне, як... попровадити с... лемі?

Відповідь на... Робітник має в... навіть в десят... вчитись від бур... буржуазні хитр... ти і світло сол... знати.

Науки бракове... У. С. Д. П. у Ка... У. Ф. С. П. в С... через брак знан... ціалістична сил... ся, наші органа... ють, проявляєть... і анархам. І до... лове буде у

яко окраса... віданє подорожж... дикі народи ріж... мети;
5. металі ма... но до ваги і тим... ні.
(Послідні д... до запроваджен... ший, котрі в час... Не даво ота... наведенє прич... пожаданих і пр... всілякі инші пр... В одній з па... нагоди банково... року 1844 — 45... саме навіть кох... свільности люд... не над істотоку... Як поперед... зачинають відт... 1. свій поділ, 2... ланку вартість... В середнові... в обороті в форм... всілякого рода... но і відважуван... талю.

Однак в дал... воли отосунки в... важуване забир... вірено ою функ... ції посідаючий... Від того час... монету в поста... менше улягаю... та в постаті ку... гідна в уяжто... Початково,

Великий робітничий процес в Пітсбургу.

Пітсбург, Па. Велика робітничая драма, пригадуюча собою те саме напружене, що й процес Еттора і Джіваніні, відбувається ся тепер в Пітсбургу.

Капіталісти салкують ся конечно впакувати до тюрми невинних робітників.

Коли трох страйкерів убито в Бредок, Па. банди робітників, так звані „депюти“ — розпочали ще масові арештування.

Самі „депюти“ хоч поповнили морд, не були арештовані, бож вони є „святотою нетикальною власністю“ Капіталістів.

Зі справедливости капіталістів виходить, коли одні страйкери остали убиті, а інші живі, вони є винні за ті убитства.

На тих туманних і злочинних вакидах є збудована, і не тільки збудована, але й здійснювана вся фарса — трагедія. Смішні були, як би не так сумні, ті всі вакиди проти страйкерів, однаковож пітсбургські робітники мусять застановитись, бож боротьба є приписана сильною організацією „Емплоєрс Ассоцієйшен“.

Коронер, на чолі з дестриктовим адвокатом, сторонницькими судьями і цілюю легальною і нелегальною машинерією — се все є під їх непосредною контролею: Можуть вони післати до в'язниць людей, яких оданомим злочинцем те, що брали чинну участь в боротьбі о здобуте короткого робочого дня.

Ми робітники, мусимо напружити всі сили, щоб ті оскарження були енергічно

поборювані, збати подібно там, що були в Массачусетс — Еттор і Джіваніні вістали освободжені, але лишень після енергічної боротьби робітництва.

Коли ся справа зістане влегковажена в Пітсбургу, то те саме може бути ужите яко примір, а навіть й яка засада, в кождім промисловім центрі Злучених Держав і через те саме робітничая неволя дасть ся робітничим людям ще більше звани.

Зорганізовані робітники заангажували найкращі правничі таланти на чолі з адвокатом Сеймором Стедманом з Шікаго, який є членом Ам. Соц. Партії.

Се потягне за собою великі кошти, але є воно абсолютно неминучим і konieczним, „Емплоєрс Ассоцієйшен“.

Піднесла гірку боротьбу з нами, робітниками але вони мусять бути побіжені нами аж до останку, бож робітників не мають нішого виходу.

Гроші потрібні зараз. — Мусимо показати капіталістам, що не тільки тут, але й скрізь робітничка не будуть приглядатись байдуже, коли їх товариші праці і бортьби о кращу долю невинно мордовані капіталістичними наймитами.

Показім тим поганим капіталістам, що хоча вони так сильні, ми перевиснаємо їх числом сто до одного і не позволимо, щоб вони вивискували нас і мордували без жадного з нашого боку протесту.

Кожда поединча особа, кожда, робітничая організація, політична, економічна чи валомогова повинна дати якусь поміч, щоб боротьба зістала робітничими витрана.

Посилайте всі гроші до: Socialist Westinghouse Defense Committee 205 Lyceum Bldg. Pittsburgh, Penna.

Гріхи проти людського духа.

1. Надмірна надія на небесне царство.
2. Безнадійність у свої власні сили.
3. Супротивлене ся піаніно соціалістичної правди.
4. Закаменілість на соціалістичні науки й напівнауки.

Польські націонал-соціалісти мусять заратись.

Від самого початку теоріи Польської Федеративної Соціалістичної Партії враз з їхнім органом „Дзенніком Людовим“ скурулася на націоналістичне безголове, Вірні ітернаціоналовия польські товариші виступили в такої затабаченої федерації, а Екзекутива Американської Соціалістичної Партії вислала до П. Ф. С. П. слідующе упімнене:

РЕЗОЛЮЦІЯ ЕКЗЕКУТИВНОГО КОМ. АМЕР. СОЦ. ПАРТІІ.

„Поважк показуєть ся, що Польська Федеративна Соціалістична Партія провадить націоналістично-мілітаристичну пропаганду, маючу на цілі здобуте морального і матеріального попертя для так званих Польських Легіонів, які є частю австрійської армії, і поважк та діяльність відсувала Польську Федерацію від властивої праці, на велику шкоду соціалістичної агітації серед пролетаріату в сім краю.

„Постановляємо, що Краєвий Екзекутивний Комітет по цілковитім розгляненю сеї справи рішуче протівить ся вище означеному становищу Польської Федеративної Соціалістичної Партії, уважає мілітаристичну акцію за незгідну з інтересами соціалістичного руху в Америці і ва виразне протиставлене узанній політиці партії.

Ввиду сего, звиваємо Польську Федерацію, щоб зараз занехла закидувану їй політику і вірвала всяку звязь з комітетом Народної Оборони, з Польськими Легіонами і всілякими подібними мілітаристичними підприємствами а також, щоб понехла методу того руху в сім краю.“

Та польські нацаль-соціалісти сему упімненю спротивились тай ухвалили 15 серпня забратись в Америк. Соц. Пар.

Так би й давно! Мовляв, паршива віця цілу отару псує. Варта б було, щоб Екзекутива братньої організації звернула свою увагу і на те що діє ся в У. Ф. С. П., та теж зажадала, щоб її проводирі вірвали усяку звязь в Федеративну Українців в Злучених Державах, в Січовими Стрільцями, та псевдо-соціалістичною „Народною Волею“.

Та воно до того ще прийде.

Партійні оповіщення.

Справа перенесення „Роб. Нар.“

Отсим повідомляєть ся відділя У. С. Д. П., що до тяжня Е. К. відрукує і розішле по всіх відділах вислід референдуму з дня 26. мая в справі перенесення „Р. Н.“, а по обчисленю і залагодженю деяких неточностей всі балоти будуть відіслані в днєм 1-го серпня членам Екзекутивної Ради на руки тов. Баранюка яко вищої партійної контролі. З вислуду голосоування Екзекутивна Рада осудить де бути „Р. Н.“

А. Дзюла, секр. Е. К.

До винніпегського робітництва.

Винніпегський відділя У. С. Д. П. відбуває свої адміністративні мітінги кожного вітвірка, о 8-ій годині вечером в галі під ч. 571 Селкirk уллиці. Визваєть ся освідомих робітників приходити туди і вписуватись в члена Соціал-демократичної Партії.

При відділі є „Школа Соціальных Наук“. Викладаєть ся о 9-ій годині вечером 4 рази на тиждень: понеділок, середа та п'ятниця „Політична географія“ а в четвер „Льогіка“.

Кождий український робітник прагнучий знання повинен до неї вчачати.

І. Угрин.

Колгорст, Алта.

Тут 15-го червня відновив ся відділя У. С. Д. П. До заряду увійшли: А. Ахтемічук, секр. фін.; Ю. Даскалюк, секр. прот.; Н. Звіздарик, бібл.; В. Дідик, кас.; Н. Чоботар та Ст. Пачанюк контролатори; М. Мельник, господар.

На Кроз Нест знов рух.

Тут на Заході соціалізм розгорів ся знов і хочуть забрати „Роб. Народ“ в Винніпегу до Колмен. Найсильніші відділи: на Ферні, Колмен і Велю. На Велю вібрали товариші між собою 40 дол. на фонд „Роб. Народа“.

1-ий май в Веланд.

Заходом відділя У. С. Д. П. відсвятковано день 1-го мая. На святю прибуло до сит поважне число робітників і робітниць, які в великою радістю привітали сей день 1-го мая. На вібраню промовляла бесідники про значіне 1-го мая, чому освідоме робітництво так величаво святкує його.

На святі принято до відома резолюцію тов. Мейора Лондона, соціалістичного конгресмена в Злуч. Державах:

Ми робітники і робітниця вібрані на святі в день 1-го мая горячо попраємо резолюцію Мейора Лондона в справі мира, котра звучить: 1) Установлене міжнарод-

ного суду, котрий залаго джував би всаі міжнародні непорозумія,

2) Щоб всякий міжнародний переговор був під наглядом народних представителів,

3) Розвброене всіх народів,

4) Признане кождій нації самоуправи.

Дальше відсвйвано робітничі пісні і святю було закінчене окликами: Долив варварство! Хай живе на місци війна братерство і любов між народами! Хай живе 1-ий Май! Хай живе Міжнародний Революційний Ітернаціонал!

Участники.

Пресови фонд „Робочого Народа“

Creighton Mine, Ont. Gr. Веланд \$2.00. Michel E. C. — Н. Адам \$1.00. Sawridge, Alta. — А. Калін \$1.00. Hamilton, Ont. — Відділя У. С. Д. П. \$5.00. Toronto, Ont. — По \$2.00: М. Віллі, В. Вацьницький, Ф. Форшопевський, І. Милашук і І. Япан; І. Вортняк 50 ц.

Песбург, Алта. — Дня 21 мая с. р. відбулись хрестини в тов. Івана Костинюка. Між прибувшими гостями в Песбург, Белью та Гілкрегст були присутні також т. Варанюк і т. Гушул з Колмен. Підчас забади т. Баранюк забрав слово і представивши в своїй промові значіне „Робоч. Народа“, як робітничий журнал, та його прикре матеріальне положене, попросив присутних о малу жертву для него. Збірною заяля ся т. І. Куницький і сколектовав \$17.00 на прес. фонд „Роб. Народа“, котрі відіслано до З. О. К.

Честь і слава тим товаришам ва їх так щерду жертву! Замітка. Через брак місця не мож було подати

імен жертводавців, як та кож значно скорочено допись.

ЧИТАЙТЕ І ШИРІТЬ „РОВОЧИЙ НАРОД“

Читайте і ширіть ВИДАНЯ БІБЛІОТЕКИ „НОВИЙ СВІТ“!

Конець світв	10ц.
Наш Прометей	10
Червоный Кобзар, найкращі пісні і декламації	10
Американський Робітник	10
Робітничая Читалка	15
Біблія капіталіста	10
Горн трунів і море крови та сліз	5
Золото і лужда в Америці	5
Жінка і соціальне питане	10
Календар „Новий Світ“ на 1916 рік з гарними образками і цікавий змістом	25
„Добра Новина“ поод. число	10
Перепиші карти по 100 марток ва	3
Паміть по них на адресу: NOWYJ SWIT, Box 1051, Montreal, Que. Can.	\$1.35

Хто пришле 5. дол., той дістає ва дол. книжок.

Позір!

Коли бажаєть у вільний час прочитати дещо, то замовте в нас слідуочи книжки:

Золото і лужда в Америці	10 ц.
Жінка і Соціальне питане	10 ц.
Про конець світв	10 ц.
Робітничая читалка	15 ц.
Фармазони	25 ц.
Листи з пекла	25 ц.
Лис Микіята	50 ц.
Ювлейна збірка	25 ц.
Т. Шевченка	25 ц.
Буквар	25 ц.
Читалка П. Кляси	30 ц.
Граматика	40 ц.
Історія біблійна	60 ц.
Провідник англійсько-український, або як можна легко навчитись говорити, читати і писати по англійськи	\$1.50

Паміть на адресу: Ukr. Robitnycsza Knyharnia 796 1/2 Main St. Winnipeg, Man.

Соціалістичний катехізізм.

10 заповідий пролетара.

Організація виведе тебе в єгипетської землі, з дому неволі!

1. Нігде не найдеш помочи, лише в соціалістичній організації!

2. Не шукай в організації особистих користей! працой ддя загалу, а допомож собі!

3. Памятай! У святоточний день будь у товаристві, читай соціалістичні часописі і книжки та навчай других соціалізму!

4. Жий ві своїми товаришами праці в солідарности, а добре вам буде й скинете в себе ярмо!

5. Не вбивай свого духа й тіла нап'ятками!

6. Не зрадь своєї власної в економічній ні в політичній боротьбі!

7. Не окрадай себе, купуючи буржуазні часописі, або коли належиш до буржуазних товариств!

8. Не будь ливуном у того, що купує твою силу!

9. Заступай ся за охороною і рівноуправую жінки!

10. Жадай воюди права людського жита, яке забрала вивискувачі в свого ближнього!

Головні гріхи.

1. Рабство.
2. Скупість супроти робітничої організації.
3. Політична служба для панських партій.
4. Домлене страйк у (страйколомство.)
5. Надмірне уважане горячих нап'ятків.
6. Ненависть до свого товариша праці.
7. Байдужість супроти організації.